

Eurooppalaisen korkeakouluysteistyön toimintaedellytysten kehittäminen- työryhmän kokous

Aika: 9.12.2024 klo 10-12

Paikka: Kh. D152 Innostamo, Meritullinkatu 8

Osallistujat:

Korhonen Jonna, OKM (pj)
Bosquet Päivi, OKM
Innola Maija, OKM
Petri Suomala, Aalto (etänä)
Joas Marko, Åbo Akademi (etänä)
Karjalainen Miisa, Helsingin yliopisto (etänä)
Pispa Jussi-Pekka, Tampereen yliopisto (etänä)
Koski Heta, Jyväskylän yliopisto
Konkola Riitta, Metropolia
Multisilta Jari, Satakunnan ammattikorkeakoulu (etänä)
Kataja Kari, Hämeen ammattikorkeakoulu (etänä)
Hirvonen Airi, Haaga-Helia (etänä)
Moitus Sirpa, KARVI
Airas Maija, OPH
Veijola Roosa, SAMOK (etänä)
Pesonen Saku, SYL

Varajäsenet:

Kallio Anni, OPH (etänä)

Asialista:

1. Asialistan hyväksyminen
Hyväksyttiin asialista ja todettiin, että 2. kokouksen muistio lähetetään sähköpostilla erikseen hyväksyttäväksi.
2. Bologna; Suomen toimeenpanosuunnitelman luonnos ja sen työstö, Maija Innola OKM

Maija johdatteli aiheeseen. Suomen osalta toimeenpanotilanne on hyvä. Toimeenpanosuunnitelman työstämisen ajankohtaan osuu korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyö, joten voidaan miettiä miten ottaa tämä huomioon toimeenpanosuunnitelmassa.

Toimeenpanosuunnitelmaan liittyy myös ESG:n uudistaminen ja seuraavan korkeakoulujen auditointikierroksen mallin kehittäminen. Tässäkin on hyvä miettiä missä määrin mallissa huomioidaan toimeenpanon elementtejä.

EHEA:n työkalujen mukainen toiminta vaatii jatkuvaa työtä myös korkeakouluissa, kuten osaamistavoitteiden kuvaus, mitoitus, kuormituksen tarkastelu jne. Toimeenpanon yhteydessä on hyvä arvioida, tuetaanko tätä työtä riittävästi ja tarvitaanko tähän enemmän kansallista yhteistyötä, kuten esimerkiksi EHEA:n alkuaikoina OPH:n koordinoimana toiminut kansallinen Bologna expertit-työryhmä.

Toimeenpanosuunnitelman tulisi olla valmis maaliskuun alkuun mennessä.

Keskustelussa esiin nousi seuraavat toimet:

- Tarkkuustaso. Todettiin, että Suomi voi itse päättää tarkkuustason. Voidaan avata keskustelu eri aiheista, tunnistaa pidemmän ajan kysymykset ja lyödä jo joitakin toimenpiteitä lukkoon huolimatta siitä, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyö ja Bolognan toimeenpanosuunnitelma valmistellaan eri tahdissa eikä maaliskuussa ole vielä visiotyön osalta mahdollista tehdä päätöksiä.
- Tutkintorakenteet. Keskustelussa esiin nousi opiskelijapolkujen joustavuus ja liikkuvuus, niin että resurssit ovat tehokkaassa käytössä ja opiskelijat etenevät opinnoissaan ja valmistuvat. Samalla olisi myös tarkasteltava 3+2-mallin toimeenpanoa. Suomessa on kandien ja maisteritutkintojen osalta noudatettu periaatteessa hyvin EHEA:n periaatteita, mutta kandidutkinnolla nähdään harvoin itsenäisenä tutkintoa arvoa työmarkkinoilla, toisin kuin ehkä muissa EHEA-maissa. Olisi hyvä miettiä, voisiko kandidutkinnon jälkeen lähteä suuntaamaan osaamista eri suuntaan, kun opiskeluoikeus on viideksi vuodeksi saatu. Tällöin tulisi myös Suomen sisällä luottaa siihen, että muualla suoritettu kandidutkinto on laadukas ja antaa mahdollisuuden toisaalla suoritettavaan maisteritutkintoon. Tätä tematiikkaa pohditaan tulevassa korkeakoulujen siirtohakuihin liittyvässä hankkeessa.
- Olisi tarpeen vahvan akateemisen johtajuuden kautta nostaa esiin, että kandidutkinnolla on arvoa, ja että kandi- tai maisteritutkintoa voi täydentää pienillä osaamiskokonaisuuksilla tuplatutkintojen sisään.
- Osaamistavoitteet. Todettiin, että osaamistavoitteiden kuvaaminen ei ole korkeakouluissa välttämättä kunnossa eikä käytetyt käsitteet tai tavat kuvata yhdenmukaisia. Teema on keskusteluttanut viime aikoina eri tilaisuuksissa, osin taustalla on opin.fi-palvelun käynnistyminen. Todettiin, että osaamistavoitteiden kuvaaminen on keskeistä monessa opiskeluun ja tarjontaan liittyvässä toimessa, myös pienissä osaamiskokonaisuuksissa sekä kansainvälisessä liikkuvuudessa. Ulkomailta suoritettujen opintojen hyväksiluvussa on koettu osin haasteita ja siihen liittyy epävarmuutta. Asiaa edistäisi rakenteiden sijaan osaamisesta puhuminen. Liikkuvuuden edellytyksenä on sujuva opintojen tunnustaminen. Monet opiskelijat haluaisivat vaihtojaksolla lähteä kokeilemaan muitakin kuin oman pääaineen opintoja. Tätä olisi hyvä miettiä myös, kun tarkastellaan hyväksiluvun toimivuutta. Lisäksi voisi myös miettiä tekoälyn käyttöä osaamistavoitteiden ja mitoituksen rakentamisessa: tekoälyä hyödyntäen voisi tarkastella miten osaamistavoitteet vastaavat myös uusimpiin työelämän tarpeisiin. Tällaista työtä on Suomessa jo tehtykin.
- Kokonaisarkkitehtuuri ja yhteentoimivuus. Keskustelussa nousi myös esiin tilaus tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuurityölle rajat ylittävässä yhteistyössä. Kokonaisarkkitehtuuri on ollut esillä ja Digivisio on pitänyt aiheesta esityksen muun muassa Kootuen kokouksessa. Digivisio ei kuitenkaan hankkeena voi ottaa jatkovastuuta digi - yhteentoimivuudesta, joten asian vastuuttamista tulee pohtia. Useassa jäsenmaassa digiyhteentoimivuus ja sähköiset prosessit kuitataan edelleen asioiden hoitamisella paperisesti. Tähän olisi siis tarpeen puuttua, ja tuoda tämä myös EHEAn toimeenpanosuunnitelmaan. Arkkitehtuurin pitäisi ulottua jatkuvan oppimiseen, esimerkiksi pienten osaamiskokonaisuuksien istumista jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen, niiden eroa muista opintojaksoista ja niiden mahdollista viemistä myös tutkintojen viitekehukseen. Osaamistavoitteisuus korostuu myös pienissä osaamiskokonaisuuksissa. Kootuen eurooppalaiseen korkeakouluallianssien pienryhmä on määritellyt tehtävänsä vuodelle 2025, ja yhtenä tehtävä on suositusten ja työkalujen laatiminen tietovirtojen yhteensopivuuden parantamiseksi kv-korkeakoulu yhteistyössä. Eli mahdollisuuksia ainakin otsikkotasolla saada

myös Bolognan toimeenpanosuunnitelmaan toimia. Toki on otettava huomioon mitä voidaan EHEA-maiden hallitusten välillä sopia.

- Tutkintojen tunnustaminen. Esiin nostettiin Opintopolku.fi kautta automaattisesti tapahtuva tutkintojen tunnustaminen jatko-opintokelpoisuutta hyväksyttäessä. Suomi on saanut kysymyksiä siitä, että emme tilastoi sitä moniko ulkomailla tutkinnon suorittanut jää ilman jatko-opintopäätöstä koska on katsottu ettei hän ole kelpoinen hakemaan jatko-opintoihin. Todettiin, että olisi hyvä tehdä tästä tarkempaa seurantaa, vaikka periaatteessa tämä sujuukin hyvin. Tämän voisi huomioida myös toimenpiteenä Bolognan toimeenpanosuunnitelmassa.
- Laadunvarmistus. KARVI toi esiin, että laadunvarmistus liittyy moneen toimintoon. ESG:n uudistamisen työryhmä on nimetty, ja KARVI seuraa aktiivisesti tätä työtä ja on osin mukana vetämässä työtä. Eri tahoilta on tullut paljon ehdotuksia mutta varsinaista linjaa ei ole löytynyt koska ehdotukset vetää eri suuntiin. Pohdittavaksi esimerkiksi, onko tarpeen mainita pieniä osaamiskokonaisuuksia tai korkeakoulualliansseja tulevassa ESG:ssä. Suomessa pidetään itsestäänselvyytenä, että laadunvarmistus kattaa kaiken tarjonnan. Muiden jäsenmaiden osalta käytännöt vaihtelevat. KARVIN uudessa laadunvarmistusmallissa tullaan sanoittamaan sitä, miten korkeakoulut voivat rajat ylittävässä yhteistyössä todentaa kaiken tarjontansa olevan laatuvarmistettua. Instituutiotasoinen laadunvarmistus on edelleen Suomessa vahvasti kannatettu. Uusi laadunvalmistusmalli pilotoidaan vuonna 2026 ja sen on tarkoitus olla käytössä vuonna 2027. Myös ECST- users guide on uudistumassa.
- Joissakin korkeakouluissa on hyviä käytänteitä siihen, miten seurataan kuormittavuutta suhteessa mitoitukseen. Välillä osaamistavoitteissa on horjuvuutta, ja auditoinnit tukevat niiden tarkentamista.
- Muita teemoja. Opiskelijat viestivät, että oppimisen arvioinnista kaivattaisiin palautetta, myös tähän toivotaan systematiikkaa. Vaikka EU-tavoitteet eivät vaikuta kaikkiin EHEA-maihin, olisi Eurooppalainen opiskelijakortti hyvä saada mukaan toimeenpanosuunnitelmaan. Tärkeää on huomioida opiskelijademokratian toteutuminen, erityisesti korkeakoulualliansseissa.

Keskustelun yhteenvedossa todettiin, että tunnistettiin sekä yleisiä että pienempiä asioita: tutkintorakenteiden joustavuus ja liikkuvuus, osaamistavoitteet ja mitoitus, laadunvarmistus, digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja arkkitehtuurikysymykset, hyväksiluku monesta eri näkökulmasta, akateeminen vapaus vs. tietyt raamit. Nousi myös esiin tärkeänä pohtia sitä, mitä hyvää meillä on ja mistä haluamme pitää kiinni, esim. opiskelijademokratia. Myös sosiaalinen ulottuvuus nousi esiin, siinä Suomi ei ole kärjessä mutta syynä voi olla myös rahoitukseen liittyvät kysymykset.

Sovittiin, että toimitetaan yhteenveto käydystä keskustelusta mahdollisimman pian, ja jäsenet voivat sen perusteella vielä käydä taustaryhmiensä kanssa keskustelua mahdollisista tarpeista Bolognan toimenpidesuunnitelmaan. Sovittiin että taustaryhmien kanssa käytyjen keskustelujen tuloksen toimitetaan OKM:lle (Teams-alustalle tai sähköpostitse maiya.innola@gov.fi) tammikuun 2025 loppuun mennessä. Seuraava kokous Bologna-aiheesta tällä ryhmällä järjestetään helmikuussa 2025.

3. Kevään 2025 työskentely, aikataulut ja mahdolliset aiheet

Päivi Bosquet kertoi lyhyesti Gdanskissa pidetystä koulutuksen korkean tason ryhmän kokouksesta, joka linkittyy myös tämän ryhmän jatkotyöhön. HLG on epämuodollinen, jäsenmaavetoinen ryhmä, jossa on tarkoitus keskustella eurooppalaisen koulutusalueen strategisista toimista ja etenemisestä osana eurooppalaisen koulutusalueen hallinnollista kehystä.

MUISTIO

Ryhmän kaksipäiväisessä kokouksessa keskusteltiin muun muassa eurooppalaisen tutkintoleiman kriteereistä ja niiden mahdollisesta hyväksymisestä osana eurooppalainen laadunvarmistus- ja tunnistamisjärjestelmä korkeakoulutuksessa- suosituksen osana Puolan puheenjohtajuuskaudella. Suurin osa EU-jäsenmaista on hämmentynyt kriteereistä ja aikataulusta sekä Erasmus+-varoin rahoitettavasta politiikka-laboratoriosta, jonka tarkoituksena on alkaa työstämään tutkintoleimaa ja mahdollista eurooppalaista tutkintoa. Komissio on ehdottanut politiikka-laboratoriolle useita alatyöryhmiä, ja jäsenmaat pelkäävät yliorganisoitumista asian ympärillä.

Todettiin, että kuten marraskuussa pidetyssä työpajassamme sovittiin, ehdotettuja eurooppalaisen tutkintoleiman kriteereitä on tarpeen yhdessä avata ja miettiä, mitkä niistä ovat toimivia ja mitkä eivät, mitkä ovat jo mahdollista toteuttaa jne. Voimme myös itse tehdä ehdotuksia siitä, mitä arvoa näemme tutkintoleimalla.

Koska aikataulu EU-neuvotteluissa on tiukka, sovittiin että OKM ehdottaa muutamaa ajankohtaa yhden päivän session kriteerien työstämiseksi. Sessioon voi kutsua taustaryhmistä myös muutamia muita osallistujia. Määritellään osallistujamäärä saatavissa olevien kokoustilojen mukaan. Tämä työskentelypäivä ajoittunee kuitenkin jo tammikuun loppuun.

Sovittiin myös, että Bolognan toimeenpanosuunnitelman työstämiseen varataan kokousaika helmikuulle.

4. Mahdolliset muut asia

Esiin ei noussut muita asioita.